

CARME ESPONA

LA LOCUTORA

SOPRANO DE RAC

A Ràdio Associació de Catalunya alguns programes es creaven segons el patrocinador de què disposaven. A partir de 1935, gràcies a la publicitat, sorgiren les famoses i espectaculars *Emissions cara al públic*, promogudes per mitjà del diari *L'Instant* com a *moderníssims, a l'estil de les grans emissores nord-americanes*. Els anuncis incloïen el nom del patrocinador, el dels artistes convidats i el dels locutors que, fossin nois o noies, sempre apareixien fotografiats al més pur estil de Hollywood. Va ser una

Llibia Dimas i l'Orquestra Jazz Casanovas Band durant una actuació cara al públic retransmesa per Ràdio Associació. Fotografia publicada a *D'Ací D'Allà* el desembre de 1935.

CARME ESPONA

gran novetat ja que, fins aleshores, cap altra emissora de ràdio del país havia fet res de semblant.

Carme Espona fou una locutora substituïda a Ràdio Associació de Catalunya però, a diferència d'algunes companyes seves, ella va arribar a participar en les esplendoroses *Emissions cara al públic*, que es feien des del teatre Olímpia de Barcelona i es retransmetien per les quatre emissores de la xarxa. Era un gran espectacle radiofònic, amb actuacions dels artistes de moda i grans orquestres, que Espona presentava acompanyada d'un altre locutor.

Carme Espona va néixer el 13 de desembre de 1919 a Torelló, Osona, en una família sense problemes econòmics. El pare era comptable i la mare no treballava. Tingué més germans però, com passava sovint en aquells anys, tots moriren de petits i ella esdevingué filla única.

Carme Espona als anys trenta.

Els seus pares, molt religiosos, la portaren a les Carmelites i a les Dominiques, on va rebre la primera formació.

Després ingressà a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, on rebé una ampla formació, especialment musical. Aprengué història de l'art, piano, solfeig, cant, estètica musical, musicologia, música gregoriana i idiomes: italià, francès i alemany, perquè eren els que li servien per cantar òpera, la seva gran passió.

La seva família tenia molta amistat amb un dels pioners de la radiodifusió al nostre país, Eduard Rifà Anglada, un dels fundadors de Ràdio Barcelona i Ràdio Associació. L'home coneixia les aptituds musicals de la filla dels seus amics i li oferí entrar a treballar a la discoteca de la ràdio. Com ella mateixa ens explicà:

(...) preparava les fitxes dels discs que es feien amb molt detall. De cada disc se'n feien cinc o sis fitxes: una

L'Orfeó de Sants durant un concert emès per Ràdio Associació, en presència del president Francesc Macià. Foto publicada el 1933 a la revista *Catalunya Ràdio*.

per cada autor, per l'interpret, per preparar els programes musicals... Era pesadet. (...) Jo anava fent la música i aleshores s'organitzaren a la ràdio uns concursos amateurs de cantants aspirants (...) i un dia em diu el director artístic: "per què no ens cantes?" I així va anar. Em vaig animar i vaig participar. Anava participant i vaig guanyar tres vegades. I aleshores va arribar un moment que vaig dir "Caram!!" I vaig fer audicions al Liceu.

Carme Espona estudià cant al conservatori del Liceu, amb la mezzo-soprano de fama internacional Dolors Frau, mestra de cant de veus com Victoria dels Àngels. Volia dedicar-se professionalment a l'òpera i ni tan sols la guerra li trencà el somni. Estigué detinguda una nit a la presó, al costat de Francina Boris i de la seva amiga Mercè Carbonell, de qui hem fet una petita referència en el capítol anterior. L'experièn-

Estudi de locució de Ràdio Associació, inaugurat el 1933. Fotografia publicada a *Catalunya Ràdio*.

cia viscuda li deixà una empremta molt profunda. Seixanta anys després, mentre ho explicava, encara s'emocionà. El seu relat és corprenedor. Recordem que en aquell lloc fou on Rosalia Rovira, descrita en el capítol anterior, va estar tanca-da tres mesos:

Ens van detenir una nit i ens van dur a la comissaria de la plaça Urquinaona. Hi havia senyores del carrer, hi havia drogats, hi havia de tot! Vam passar allà... Allò per a mi va ser una de les pesadilles més grosses que he passat a la meva vida! Inoblidable! Ens van posar en una habitació com aquesta. Gent per terra, drogada, dones de la vida, tot! Lladregots! Tot allà. Allò va ser una humiliació tan gran!... I l'endemà al matí ens van treure.

Però aquella nit i aquella part del dia... això, Sílvia, no es pot oblidar!!! A més et diré una cosa: tant la Francina

Les retransmissions musicals sempre van gaudir d'un gran èxit entre el públic radiofònic.

com jo érem criades dins del puritanisme de la nostra època i, per nosaltres, fou el doble de gros que per una persona que estigués més llançada. No sé com dir-t'ho!

Després de ser depurada per les autoritats franquistes, decidí deixar la feina de la ràdio i dedicar-se únicament a la música. Primer cantà en audicions radiofòniques, organitzades per diferents emissores de ràdio que buscaven nous talents. Després s'anà obrint camí i participà en diversos espectacles i homenatges musicals. Ella mateixa va explicar que, durant dos anys, aconseguí ser admesa en uns cursos d'òpera que es feien a Itàlia, als quals s'hi accedia per concurs:

A Itàlia em van donar una Beca d'Estudis i de Manteniment i vaig fer un curs a la Universitat, on també em van admetre. Allà vaig conèixer el que seria el meu marit (...) Després vaig actuar a altres llocs, vaig fer recitals amb altres cantants i vaig actuar a Livorno. I

CARME ESPONA

vaig signar un contracte per l'any següent per fer una gira de concerts a l'aire lliure: Verona, Caracalla...

Quan finalment tornà a Barcelona, ja s'havia casat amb el baríton que havia conegut a Itàlia i es dedicà al *bel canto*, amb una solvència que seria destacada per la premsa. El 2 de febrer de 1956, per exemple, *La Vanguardia* recollí una de les seves actuacions:

Con un selecto programa, compuesto de "lieder" y arias de ópera, que se adaptaron muy bien a las sobresalientes condiciones de su voz, la soprano Carmen Espona dió en el Conservatorio Superior del Liceo un recital al que acudió un público numerosísimo, que aplaudió unánimemente todas sus interpretaciones...

Al cap d'uns anys, es dedicà a donar classes de cant al Conservatori del Liceu, fins que tingué el seu únic fill i decidí retirar-se. Segons ella mateixa, ja era gran per ser mare i preferí dedicar-se exclusivament al nen.

Carme Espona i Grau va morir a Barcelona l'any 2010, als noranta-un anys.